

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма “Етнологія”
Спеціальність 032 “Історія та археологія”
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні
кафедри етнології і археології.
Протокол № 13 від 28 червня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень
Викладач	Райківський Ігор Ярославович
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06
Е-mail викладача	igor.raikivskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Понеділок 14.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>“Методологія та організація наукових досліджень” є нормативним курсом, передбаченим навчальним планом для здобуття освітнього рівня магістр за освітньою програмою “Етнологія” (спеціальність 032 “Історія та археологія”). Курс зорієнтований на ознайомлення з особливостями наукової роботи, організації досліджень у галузі історії та археології, етнології. Особливу увагу звернено на ознайомлення із загальними вимогами до написання, оформлення і захисту дипломної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти. Отримані здобувачами знання, уміння і навички можуть бути застосовані в їх майбутній професійній діяльності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою курсу є висвітлення основних питань методики та організації науково-дослідної діяльності. Зокрема, студентам необхідно засвоїти суть поняття “наука” і значення наукових знань як сфери людської діяльності; зрозуміти особливості розумової праці, формування вченого як особистості, правильну й ефективну організацію його роботи, з урахуванням можливості виховання творчих здібностей, основних психологічних рис особистості, використання в науковій роботі технічних засобів; з’ясувати характерні риси науково-дослідницької роботи, що включають питання визначення її основних етапів, особливості вибору проблематики, значення наукової комунікації та ін., основ методики науково-дослідної діяльності; дати уявлення про базові принципи збору і класифікації джерел, організації роботи з науковою літературою; пояснити останні правила технічного оформлення кваліфікаційних студентських робіт, а також розкрити процедуру захисту дипломної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти тощо. Значне місце приділяється з’ясуванню місця й ролі академічної доброчесності в науковій діяльності, його правовому регулюванню, значення наукової етики в розвитку професійної кар’єри науковця.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни – сформувати у студентів спеціальності 032 “Історія та археологія” розуміння закономірностей і характерних рис розвитку науки, методології проведення наукових досліджень, виробити вміння здійснювати аналіз теоретичних та емпіричних даних, працювати з джерелами інформації, формулювати висновки і пропозиції для подальшої розробки теми, оформляти результати наукових досліджень.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Пропонована дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії, археології та етнології.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК09. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні, етнографічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.

СК02. Здатність здійснювати історичні, археологічні й етнологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.

СК07 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.

СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

СК12. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

ПР02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-опулярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії, археології та етнології.

ПР04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії, археології та етнології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.

ПР07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР12. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-й семестр	032 “Історія та археологія”	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	семі- нарські заняття	самостій- на робота
Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності	2		
Тема 2. Формування вченого як особистості та режим його праці	2		
Тема 3. Організація наукового дослідження	2		
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукової роботи	2		
Тема 5. Методика підготовки та оформлення кваліфікаційних робіт студентів і здобувачів наукових ступенів	2		
Тема 6. Академічна доброчесність у науковій діяльності та контроль за її дотриманням	2		
Тема 1. Наука як продуктивна сила суспільства 1. Поняття про науку. Класифікація наук. 2. Етапи становлення і розвитку науки. 3. Основна мета і функції науки. 4. Структурні елементи науки: наукова ідея, гіпотеза, теорія та ін.		2	6
Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості 1. Особливості організації творчої діяльності: творчий підхід, самоорганізація праці, самообмеження тощо. 2. Врахування психологічних особливостей людини в науковій роботі. Організація робочого дня і місця науковця. 3. Використання технічних засобів у процесі наукової творчості. 4. Етика ділового спілкування і листування наукових працівників. Особистий архів (бібліотека) здобувача.		2	6
Тема 3. Загальна схема наукового дослідження 1. Логіка та етапи проведення наукової роботи. 2. Вибір теми дослідження, написання вступної частини роботи (обґрунтування актуальності, об'єкту, предмету, мети та ін.). 3. Оприлюднення результатів роботи. Види наукових публікацій. 4. Методика написання наукової статті: структура, оформлення списку використаних джерел, визначення УДК.		2	8
Тема 4. Методологія і методи наукового дослідження 1. Поняття методології наукового пізнання. 2. Теоретичний та емпіричний рівні дослідження. 3. Класифікація методів науково-дослідної роботи. 4. Правила аргументації, закони логіки в науковому дослідженні.		2	6
Тема 5. Інформаційна база наукових досліджень 1. Роль інформації в наукових дослідженнях та види		2	8

інформаційних джерел. 2. Загальні принципи збору джерельної бази. 3. Правила опрацювання наукової літератури. Наукометричні бази даних та показники цитованості науковця. 4. Обмін інформацією між ученими. Наукова школа.			
Тема 6. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. 1. Організаційна структура науки (в академічних інституціях, музеях, архівах, вищих навчальних закладах та ін.). 2. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні. 3. Система підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. 4. Науково-дослідна робота студентів.		2	6
Тема 7. Методика написання й оформлення студентських кваліфікаційних робіт 1. Основні етапи підготовки дипломної роботи магістерського рівня вищої освіти. 2. Вимоги до написання вступної частини і висновків, основних розділів, оформлення додатків. 3. Правила оформлення наукових посилань та списку використаних джерел і літератури. 4. Процедура захисту дипломних (магістерських) робіт, підготовка до нього.		2	8
Тема 8. Механізм дотримання академічної доброчесності в науковій роботі 1. Поняття академічної доброчесності та морально-правові засади її дотримання науковцями. 2. Види порушення академічної доброчесності. Відповідальність науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти за академічну нечесність (недоброчесність). 3. Ставлення до плагіату в закордонних університетах, в Україні та в Прикарпатському університеті. 4. Інтелектуальна власність та авторські права: юридичний аспект.		2	8
Тема 9. Підсумкове заняття. Контрольна робота. Захист індивідуального завдання.		2	4
	ЗАГ:	12	18
			60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі <i>заліку</i> . Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за поточний контроль знань (50 балів) та результатів залікової роботи (50 балів). Підсумковий бал за поточний контроль знань складається із суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально – 20 балів),		

	контрольну роботу (максимально – 20 балів) та індивідуальне завдання (максимально – 10 балів) та в сукупності становить до 50 балів включно.
Вимоги до письмових робіт	<p>Написання письмової контрольної роботи, як правило, є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки.</p> <p>Контрольна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - два теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); - 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). <p>Приклади типового завдання для контрольної роботи, на основі питань, що розглядалися на семінарських заняттях:</p> <p>Завдання № 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про науку. Класифікація наук. 2. Правила оформлення наукових посилань та списку використаних джерел і літератури в кваліфікаційних студентських роботах. <p>Тестові питання.</p> <p>Контрольна робота виконується від руки на семінарському занятті № 9 (денна форма).</p> <p>Контрольна робота також може виконуватися у тестовій формі (20 тестів по одному балу за питання), в окремих випадках, за поважних причин – без наявності в аудиторії, на сайті дистанційного навчання, куди завантажені тестування.</p>
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Водночас здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>“5” балів – знання студента(ки) відмінні.</p> <p>Студент(ка) глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з курсу «Методологія та організація наукових досліджень». Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для майбутньої роботи, вміє використовувати необхідну джерельну базу та історіографію, порівнювати, співставляти різні явища і процеси, давати вичерпний аналіз порушеної проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дослідження тощо. Володіє просторовою компетенцією, вмінням систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал, історичним критичним мисленням, може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси в науковій діяльності, має синтетичне мислення, застосовує оптимальну стратегію науково-дослідницької роботи та ін. Керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності.</p>

“4” бали – знання студента(ки) добрі.

Студент(ка) має глибокі й повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена. Володіє понятійним апаратом, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал, будує аргументацію на основі доказів. Вміє організовувати пошук, аналіз та інтерпретацію візуальних джерел, може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси в науковій діяльності, має певний рівень синтетичного мислення, застосовує оптимальну стратегію пізнавальної діяльності тощо. В основному, керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності. Однак допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.

“3” бали – знання студента(ки) задовільні.

У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (в межах 50% і навіть більше), не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і надто спрощена. Посередньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє до кінця систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал, переконливо аргументувати свою відповідь. Вміє організовувати пошук візуальних історичних джерел, але не може їх критично проаналізувати. В основному, керується у своїй роботі моральними та етичними нормами, принципами академічної доброчесності, однак, хоч і володіє більшою частиною фактичного матеріалу, викладає його не досить послідовно і логічно, не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки.

“2” бали – знання студента(ки) незадовільні.

У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 40%), відсутні уміння й навички, тому він (вона) не здатен(на) їх використовувати на практиці; відповідь не змістовна, в роботі є дуже суттєві помилки. Не ознайомлений(а) належним чином з методологією та організацією наукових досліджень та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерела з візуальної історії. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом, відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка й оцінка інших. Не вміє організовувати пошук візуальних історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує на належному рівні сучасні інформаційно-технологічні

	<p>ресурси та інноваційні технології в науковій діяльності.</p> <p>На семінарських заняттях студенту виставляється оцінка за національною (п'ятибальною) шкалою, що є середнім арифметичним усіх отриманих оцінок, що додаються, <i>наприклад</i>, $4 + 5 + 4$, в сумі вийде 13, поділивши на три (кількість оцінок), вийде 4,33, тобто “добре”. Ця сума в 5-бальній шкалі переводиться в традиційну 20-бальну систему шляхом множення цієї цифри на чотири і заокруглення за елементарними правилами математики, в даному випадку вийде 17).</p>								
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Форма і терміни підсумкового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів.</p>								
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма підсумкового контролю – <i>залік</i>. Форма здачі заліку – письмова, тестова (за погодженням з деканатом). Залікова робота оцінюється від 1 до 50 балів. Студент виконує три завдання: два теоретичних питання (по 10 балів за кожне) та тестове (30 тестів, по одному балу за кожну правильну відповідь).</p> <p style="text-align: center;">Розподіл балів за залікову роботу</p> <table border="1" data-bbox="579 1003 1476 1180"> <thead> <tr> <th>Завдання</th> <th>Кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Теоретичне</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Теоретичне</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Тестове</td> <td>30 балів</td> </tr> </tbody> </table>	Завдання	Кількість балів	Теоретичне	10	Теоретичне	10	Тестове	30 балів
Завдання	Кількість балів								
Теоретичне	10								
Теоретичне	10								
Тестове	30 балів								
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>									
<p><i>Контрольна письмова робота</i>, як правило, виконується студентами на останньому, дев'ятому семінарському занятті. В якості індивідуального завдання студент(ка) замість індивідуального проекту може підготувати до друку наукову статтю або тези конференції. Вони мають відповідати усім вимогам, містити наукову новизну та належно оформлений бібліографічний апарат.</p> <p><i>Індивідуальний проект (завдання)</i> виконується у вигляді підбірки джерел та історіографії до обраної теми дипломної роботи другого, магістерського рівня вищої освіти, розширеної презентації, відеоролику на відповідну тематику.</p> <p>Академічна доброчесність:</p> <p>У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент(ка), повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p> <p>У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання іспиту з пропонованого курсу. Участь у семінарських заняттях може</p>									

проходити в таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо. Студент(ка) з поважних чітко визначених відповідним положенням в університеті причин може взяти індивідуальний графік навчання, що погоджується кафедрою, відповідальною за ОП, та вченою радою факультету історії, політології і міжнародних відносин.

За умови відсутності студента(-ки) на лекції чи семінарському занятті без поважних причин (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті і т. п.), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (як правило, в понеділок о 14.00–15.00 год.) має відбутися відпрацювання. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у встановлений термін. Пропущене заняття студент(ка) може “відпрацювати” у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило, “відпрацювання” проходить в усній формі, шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання тощо.

Під час занять забороняється користування мобільним телефоном.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується “Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колективна монографія / за заг. ред. Н. Сорокіної, А. Артюхова, І. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. Фінікова, А. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
3. Бейлін М. Основи наукових досліджень. Навчально-методичний посібник. Харків, 2012. 184 с.
4. Бірта Г., Бургу Ю. Методологія і організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
5. Галян О. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичне видання. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 26 с.
6. Гальченко С., Силка О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Черкаси, 2015. 93 с.
7. Гуторов О. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
8. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. К., 2016. 20 с.
9. Еко Умберто. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки / [пер. за ред. О. Глотова]. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
10. Єріна А., Захожай В., Єрін Д. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2004. 212 с.
11. Інтелектуальна власність: Навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг. ред. Нестерцової-Собакарь О. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017.

- 140 с.
12. Ковальчук В., Мойсеев Л. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 5-е вид. К., 2008. 240 с.
 13. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». (2015).
URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpnu.edu.ua%2Fwpcontent%2Fuploads%2F2019%2F02%2Fcode_of_honor.doc
 14. Колесников О. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К., 2011. 144 с.
 15. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2019. Вип. 24. С. 122–129.
 16. Крушельницька О. Методологія і організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2006. 206 с.
 17. Кудінов І. Основи наукового цитування.
URL: <https://www.donnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf>
 18. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник / В. Зацерковний, І. Тішаєв, В. Демидов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
 19. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / І. Добронравова, О. Руденко, Л. Сидоренко та ін.; за ред. І. Добронравової (ч. 1), О. Руденко (ч. 2). К., 2018. 607 с.
 20. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / Л. Ліпич, С. Бортнік, І. Волинець та ін.; за заг. ред. Л. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 220 с.
 21. Основи методології та організації наукових досліджень. Навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / за ред. А. Конверського. К., 2010. 352 с.
 22. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. Ісаюк, Є. Чернишової. К., 2012. 144 с.
 23. Палеха Ю., Леміш Н. Основи науково-дослідної роботи. Навчальний посібник. К., 2013. 336 с.
 24. Пилипчук М., Григор'єв А., Шостак В. Основи наукових досліджень. Підручник. К., 2007. 270 с.
 25. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>
 26. П'ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі. Навчальний посібник. К., 2003. 116 с.
 27. Райківський І., Королько А. Як виконувати курсову роботу. Методичні рекомендації для студентів спеціальностей 014 “Середня освіта (Історія)” і 032 “Історія та археологія”. Івано-Франківськ, 2018. 56 с.
 28. Романчиков В. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К., 2007. 254 с.
 29. Ростовський В., Дібрівська Н. Основи наукових досліджень та технічної творчості.

- Підручник. К., 2009. 96 с.
- 30.Свердан М., Свердан М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. Чернівці, 2006. 352 с.
 - 31.Сидоренко В., Дмитренко П. Основи наукових досліджень. К, 2000. 259 с.
 - 32.Соловйов С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2007. 176 с.
 - 33.Стеченко Д., Чмир О. Методологія наукових досліджень: Підручник. 2-ге вид. К., 2007. 317 с.
 - 34.Філіпенко А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К., 2005. 208 с.
 - 35.Цехмістрова Г. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К., 2004. 240 с.
 - 36.Чорненький Я., Чорненька Н., Рибак С. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навчальний посібник. К., 2006. 208 с.
 - 37.Шейко В., Кушніренко Н. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. 5-е вид. К., 2006. 307 с.
 - 38.Шопа Я., Конопельник О., Фтомин Н. Студентська наукова робота: Навчальний посібник; за ред. П. Якібчука. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 184 с.
 - 39.Ястремська О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. Харків, 2013. 124 с.

Викладач – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України і методики викладання історії Райківський І.Я.